

**Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(για ΟΛΑ τα τμήματα, ενιαύσιας και διετούς προετοιμασίας)**

ΟΝΟΜΑ: _____ Βαθμός %
ΗΜ/ΝΙΑ: _____, / 9 / 2022 ΤΜΗΜΑ: _____ ☺ %

Διδαγμένο κείμενο

Κείμενο Α': Αριστοτέλης, Προτρεπτικός πρὸς Θεμίσωνα, απόσπασμα 8.

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Κείμενο Β': Επίκουρος, Επιστολή στον Μενουκία, 122.

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίός ἐστιν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιός ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη, με βάση τα όσα αναφέρονται στα παραπάνω αποσπάσματα.

1. Όλα τα όργανα μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τρόπο ωφέλιμο ή με τρόπο βλαπτικό.
2. Η επιδίωξη της φιλοσοφίας είναι επαρκής για τη σωστή χρήση των σωματικών μας μέσων.
3. Η φιλοσοφία βοηθάει τόσο στη σωστή διευθέτηση των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών υποθέσεων του ανθρώπου.
4. Η ενασχόληση με τη φιλοσοφία οδηγεί στη σωματική υγεία.
5. Οι νέοι πρέπει να ασχολούνται με τη φιλοσοφία ώστε να μπορούν να προβλέψουν το μέλλον.

Μονάδες 10

B1. Στο απόσπασμα 8 από τον Προτρεπτικό του Αριστοτέλη (κείμενο Α') περιέχονται στοιχεία της τελεολογικής σκέψης του φιλοσόφου. Να τα εντοπίσετε και να τα σχολιάσετε. Μονάδες 10

B2. Το κείμενο Β' αποτελεί απόσπασμα από επιστολή του Επικούρου με προτρεπτικό χαρακτήρα:

α. Να αναλύσετε στο πλαίσιο αυτό την πρόταση κατακλείδα του αποσπασματος («Μελετᾶν οὖν ... εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.») (μον. 8)

β. Να σχολιάσετε, στο σύνολο του κειμένου, τις γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα που συνάδουν με το γραμματειακό είδος του. (μον. 2) Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε όνομα της Στήλης Α και δίπλα το γράμμα της Στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή φράση (μία φράση της Στήλης Β περισσεύει).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Σωκράτης	α. διάλεξη
2. Πρωταγόρας	β. μαθητής του Εύδοξου από την Κνίδα
3. Ησίοδος	γ. πλούσιος βυρσοδέψης
4. Άνυτος	δ. «κατέβασε τη φιλοσοφία από τα άστρα στη γη»
5. Αριστοτέλης	ε. ηγετική μορφή των Τριάκοντα τυράννων στ. απαισιόδοξη εικόνα για την ανθρωπότητα

Μονάδες 10

B4.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της Στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της Στήλης Β (στη Στήλη Β περισσεύει μία λέξη.) (μον. 6)

Στήλη Α	Στήλη Β
1. προσηκόντως	α. χρέος
2. γέροντι	β. κοιμητήριο
3. Μελετᾶν	γ. καθήκον
4. χρῆσθαι	δ. πρόσωπο
5. μελλέτω	ε. γηροκομείο
6. υπόκειται	στ. μελλοντικός ζ. επιμελής

β. ὄργανα, ἐπιστήμης: Με καθεμιά από τις λέξεις που δίνονται να σχηματίσετε μία περίοδο λόγου στα Νέα Ελληνικά, χρησιμοποιώντας τις (σε οποιονδήποτε αριθμό ή πτώση) με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχουν στο κείμενο. (μον. 4)

Μονάδες 10

B5. Να συγκρίνετε τον συλλογισμό που διατυπώνει ο Αριστοτέλης στο απόσπασμα 8 («Τὰ ὑποκείμενα ... ὠφελίμως.») που παρατίθεται παραπάνω με τις απόψεις του Πλάτωνα στο μεταφρασμένο απόσπασμα που ακολουθεί, όσον αφορά στη σχέση της φιλοσοφίας με την πολιτική.

Πλάτωνας, Πολιτεία 473 c-e. (Μετάφραση Ν. Μ. Σκουτερόπουλος)

Αν δεν συμβεί, είπα εγώ, ή να κυβερνήσουν στις πολιτείες οι φιλόσοφοι ή να ασχοληθούν με τη φιλοσοφία, ανυστερόβουλα και άξια, αυτοί τους οποίους τώρα τους αποκαλούν βασιλιάδες και άρχοντες, έτσι ώστε η πολιτική δύναμη και η φιλοσοφία να συναντηθούν στο αυτό πρόσωπο, κι αν τούτος ο εσμός* όσων σήμερα πορεύονται χωριστά προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση δεν εμποδιστεί δια της βίας να το κάνει αυτό, δεν θα 'χουν τελειωμό, φίλε Γλαύκων, οι συφορές για τις πολιτείες, νομίζω ούτε και για το ανθρώπινο γένος, κι ούτε τούτο το πολίτευμα, που τώρα μόλις το περιγράψαμε θεωρητικά, πρόκειται ποτέ να λάβει, προτού να γίνουν αυτά, αληθινή υπόσταση και να βγει στο φως του ήλιου. Αυτό είναι που ώρα τώρα διστάζω να το πω, καθώς βλέπω πόσο παράδοξο θα ακουστεί δύσκολο, βλέπεις, να το αντιληφθεί κανείς πως δεν είναι δυνατόν να υπάρξει άλλος τρόπος να ευτυχίσουν ούτε τα άτομα ούτε το σύνολο!

*εσμός: πλήθος, συρφετός, κοπάδι

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

Δημοσθένους, κατά Τιμοκράτους, 24, 75 - 78

Ο ρήτορας αντιστρατεύεται νόμο που επιχειρεί να εισαγάγει ο Τιμοκράτης (353 π.Χ), ο οποίος ευνοούσε τους φίλους του, Γλαυκήτη, Μελάνωπο και Ανδροτίωνα. Στο παρακάτω απόσπασμα τονίζεται ότι ο συγκεκριμένος νόμος θα βλάψει τα συμφέροντα της πολιτείας, με το ολιγαρχικό του πνεύμα, ενώ στηλιτεύεται και η αλαζονεία του Τιμοκράτη.

[75] Ἴδοι τις ἂν ὡς δεινὸν πεποίηκεν τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λογίσαιτο παρ' αὐτῷ τί ποτ' ἐστὶν ᾧ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει, καὶ τί δή ποθ' οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἄρχεσθαι σῶφρονες καὶ χρηστοὶ νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχῶν ἄνανδροι καὶ δοῦλοι. [76] Εὖροι γὰρ ἂν ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ἕκαστος καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἅ ἂν αὐτῷ δοκῆ προστάξει κύριός ἐστιν, οἱ δὲ νόμοι *1 περὶ τῶν μελλόντων ἅ χρῆ γίνεσθαι φράζουσιν. Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατουμένη τῇ πόλει νομοθετῶν τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκεν, καὶ περὶ τῶν παρεληλυθότων αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγόντων δικαστῶν ἠξίωσε ποιῆσαι. [77] Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ καὶ γέγραπται: «ἢ τὸ λοιπὸν ἔάν τι προστιμηθῆ δεσμοῦ, εἶναι καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἢ μὴν ἐκτείσειν, ἀφείσθαι». Καίτοι χρῆν αὐτόν, εἰ τὸ δεδέσθαι δεινὸν ἠγεῖτο, μηδενὶ προστιμᾶν ὅς ἂν ὑμῖν ἐγγυητάς καθιστῆ δεσμοῦ νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατεγνωκότας ὑμᾶς τὸν δεσμὸν μὴδ' ἐχθρῶς διαθέντα πρὸς ὑμᾶς τὸν ἐαλωκότα, τηνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν. Νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι, κἂν ὑμῖν δοκῆ δεδέσθαι τινά, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νόμον εἰσήνεγκεν. [78] Ἄρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτος νόμος ὅς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώτερος ἔσται; [...] Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. φαίνεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφοτέρω. Ὡστ' εἴπερ ὑμῶν ἐκάστω μέλει τῆς πολιτείας καὶ δεῖν οἶεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἂν ὀμωμοκῶς ψηφίσηται, λυτέος οὗτος ὁ τοιοῦτος νόμος [...].

*1. **οἱ δε νόμοι**: ἐδῶ νοοῦνται οἱ δημοκρατικοὶ νόμοι, οἱ νόμοι στα δημοκρατικὰ καθεστῶτα.

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα του κειμένου: «ἄρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει ... λυτέος οὗτος ὁ τοιοῦτος νόμος» (§ 78) Μονάδες 10

Γ2. Ο Δημοσθένης κατηγορεῖ τον Τιμοκράτη «ὡς πεποίηκεν τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον», επειδὴ ἔδωσε δηλαδή στο νόμο που πρότεινε αναδρομικὴ ἰσχὺ, για παρελθόντα ἀδικήματα. Να αναφέρετε σε τι διαφέρει, κατά την ἀπόψη του Δημοσθένη, ἡ ολιγαρχία ἀπὸ τον δημοκρατικὸ «νόμο», ὡς προς τὴν ἀντίληψη για τὴν ἰσχὺ του νόμου. Μονάδες 10

Γ3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τούς ζητούμενους **τύπους** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- **ὁμωμοκῶς**: το γ' ενικό της ευκτικής του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή · το β' ενικό της προστακτικής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή.
- **παρεληλυθότων**: το β' ενικό της οριστικής στον Ενεστώτα και τον Παρατατικό της ίδιας φωνής.
- **διαθέντα**: το α' ενικό της υποτακτικής του ίδιου χρόνου · τους τρεις (3) τύπους της ευκτικής του ίδιου χρόνου στον ενικό αριθμό.
- **ἐνδεικνύμενος**: το απαρέμφατο του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή · το β' ενικό της προστακτικής του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να γράψετε τα υποκείμενα των ρηματικών τύπων που έχουν επισημανθεί στο παρακάτω απόσπασμα (3 μονάδες) και,

β. Να αναλύσετε το ρηματικό επίθετο που θα εντοπίσετε σε ισοδύναμη ρηματική σύνταξη (3 μονάδες).

— Ὡστ' εἶπερ ὑμῶν ἐκάστῳ μέλει τῆς πολιτείας καὶ δεῖν οἶεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην [...] λυτέος οὗτος ὁ τοιοῦτος νόμος (ὑμῶν ἐκάστῳ).

γ. Να μετατρέψετε την προσωπική σύνταξη της παρακάτω πρότασης σε απρόσωπη (2 μονάδες).

— Φαίνεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφότερα.

δ. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη της παρακάτω πρότασης σε παθητική (2 μονάδες).

— Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν οὗτος ὑβριστικόν.

Μονάδες 10